

EKONOMİ VE FİNANS GÜNDEMİ

8-16 Temmuz HAFTASI

GENEL MAKROEKONOMİK VERİLERE KISA BİR BAKIř (16/07/2024)

USD Kuru	33,05
EUR Kuru	36,11
Parite	1,09
Altın Ons	2421
Altın Gr.	2568
Brent Petrol	84,92
NİKEL	16,763
CDS	251
Faiz (2Y)	%40,43
TL Ref	%51,80
Enflasyon Tüfe (TÜİK)	%71,60
Enflasyon ÜFE	%47,97
BİST	10.864

FARK
KURUMSAL DANIşMANLIK A.ř.

1

HAFTANIN ÖNE ÇIKAN GÜNDEM MADDELERİ

YURT İÇİ GÜNDEM

- TÜİK: işsizlik oranı Mayıs'ta %8.4 oldu.
- HSBC, Türkiye'nin büyüme tahminini %3.1'den %3.8'e, enflasyon tahminini %48'den %44,6'ya revize etti.
- **DİSK, TÜRK-İř ve HAK-İř, ortak basın toplantısı düzenleyerek 10 maddelik asgari ücret eleştirisinde bulundu. "Dayanma gücümüz kalmadı" dendi.**
- Bireysel kredi ve kredi kartlarında Ocak-Mayıs dönemindeki yasal takip sayısı bir önceki sene aynı döneme göre %39 artarak 750 bin kişi oldu.
- AK Parti, tüm emeklilere 2 bin TL seyyanen zammı tartışıyor.

- Aşırı sıcak tarlaları vurdu, ürünler köklerinden yandı. Raflarda fiyatlar fırladı.
- **TİM Başkanı Gültepe, ihracatçıların sıkıntılarını paylaştı ve dolar/TL kur beklentisini 37 TL olarak açıkladı.**
- Alman otomotiv tedarikçisi ZF, üretimini Türkiye'ye kaydırma kararı aldı.
- Şimşek: "en zoru geride bıraktık. Anacımız vergilendirilmemiş alan bırakmamak, adalet ve ekinliği sağlamak. Yük hiçbir şekilde dar gelirliyle yüklenmeyecek" dedi.
- **TÜSİAD yönetim kurulu başkanı Turan: "vakit kaybetmenin bedeli ağır oldu. Şimdi ise yeniden doğru adımlar atmaya başladık." dedi.**
- **Maliyetler köşeye sıkıştırdı ihracatta Pazar kaybı olan ülke sayısı 65'e kadar çıktı.**
- Cari denge mayıs'ta 1,24 milyar dolar açık vererek beklentilerden daha az açık verdi. Beklentiler 1.58 milyar dolar olması yönündeydi.
- Suriye'den Türkiye ile normalleşme açıklaması." Normalleşmenin 2011 öncesi duruma dönülmesine bağlı olduğu" vurgulandı.

YURT DIŞI GÜNDEM

- NOTO zirvesinden Ukrayna'ya 40 milyar dolardan fazla askeri yardım sözü çıktı.
- **ABD haziran ayı enflasyonu aylık bazda yüzde 0,1 azalırken yıllık bazda %3 artışla beklentilerin altında kaldı.**
- **JPMorgan: Fed faizi daha erken indirecek. Ekonomistler, haziran enflasyon verisinden sonra faiz indirim beklentilerini Eylül ayına çekti.**
- IMF, Fed'in bu yılın ilerleyen dönemlerinde faiz indirimi yapabilecek konumda olmasını bekliyor.
- **Mitingde Trump'a silahlı saldırı düzenlendi. Trump kulağından yaralandı, ateş açan öldürüldü.**

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Herkes merhaba,

Mehmet Şimşek için zor dönem başlıyor. Her köşeden sesler yükselmeye başladı. Bakalım Erdoğan arkasında durabilecek mi?

Bu hafta kiminle görüşsem, alım gücünün azalmasından şikayet ediyor. Turizmci oteller boş diyor, restaurantlar belli günler haricinde boş, gözde tatil yöreni Bodrum'da bile işler kötü ve para ile girilen beachler çareyi girişi ücretsiz hale getirmekte görmeye başlamış bile. Tekstilcilerle konuştuğumda bu kurlar ile işi sürdürmenin anlamsız olduğunu düşünmeye başladıklarını görüyorum. İnşaatçı satılmayan konutardan, artan maliyetlerden, yüksek banka faizlerinden şikayet ediyor. Emekli artık o kadar kötü durumda ki yıllardır desteklediği kişilere

söylemedikleri kalmıyor ve artık bunu kamera önünden söylemekten çekinmiyor. Orta direkt diye nitelendirdiğimiz, tüketince ekonomiyi hareketlendiren, tüketmeyince büyümeyi durduran kesim artık harcarken herşeyi bir kez daha düşünmeye başladı ve gereksiz olan tüm harcamaları kesti veya öteledi.

İşte bu ve benzeri durumlar uygulanan ekonomik programın **acı reçetelerinin tüm toplumca en derinden hissedilmeye başlandığının göstergesi. Üreten şikayetçi, tüketen şikayetçi, karnını doyuramayan ise isyanda.**

Bireysel homurdanmalara alıştığımız, **ama uzun süredir sivil toplum kuruluşlarının kameralar önünde hükümeti ve uygulanan ekonomik programı eleştirdiklerine pek şahit olmuyorduk.** Dikkat ederseniz bu hafta TOBB başkanı TÜİK başkanına ayar verdi. İlimli diyebileceğimiz sendikalar bile üyelerinin feryatlarına kulak tıkayamadıkları için tüm sendikalar birleşip ortak açıklama yapıp **“dayanma gücümüz kalmadı”** diyebildiler. Açık açık Mehmet Şimşek’i eleştirdiler. Ekonomik programın geçmişte çok yanlış olduğunu söyleyen ve şimdi doğruların gecikmelide olsa yapıldığından bahsedilen TÜSİAD toplantısında bile Mehmet Şimşek yaptıklarını detaylı açıklama durumunda kaldı ve gelecek için sabırlı olmamız gerektiğinden bahsetti.

Size bir süredir anlatmaya çalıştığım şey ise artık daha net yaşanmaya başladı. Geçmişte yaptığı çok ama çok hatalı uygulamalar yüzünden ağır hasara uğramış bir ekonomiyi düzeltmek için katlanması zor ve ağır kararlar almak zorunda kalan aynı iktidarın, bu alınan kararların sonucunda oy kaybına dayanması ve dayanma süresi ise başarıyı belirleyecek unsur olarak karşımıza çıkacak diyordum. Görünen o ki artık toplumun her kesimi sesini, bu sefer açık açık, korkmadan, çekinmeden, alışık olmadığımız şekilde cesaretle ve yüksek tondan seslendirmeye başlamış durumda. Cesaretle diyorum çünkü insanların kaybedecek bir şeyi kalmaz ise cesareti daha da artar. Evine, bıraktık eti, ekmek götürmekte zorlanmaya başlayan kişiden her şey beklenir.

Önceki yazımda yaz daha da sıcak olacak demiştim. Evet artık ortamın iyice ısındığını görmeye başladık. Bir tarafta uygulanan ekonomik programa ve makro ekonomideki (daha vatandaşın hissedemeyeceği) kısmi düzelmeye yabancı yatırımcılar inanmaya ve ilgi göstermeye başladılar. İlgileri giderek artıyor ve yatırım yapılacak ülkeler arasında bizi takip edilen ülkeler listesine almış durumdalar.

Eğer zamanında ortadireği yok etmemiş olsaydık “bu uygulanan programa vatandaşın dayanma gücü uzun olabilirdi ve kemer sıkma politikası başarılı olurdu” sözünü daha rahatlıkla kullanabilirdim. Ancak bu sefer durum daha farklı ve toplumun geniş kesiminin biraz nefes almaya ihtiyacı var. Emeklinin ve dar gelirlinin kısmen rahatlamış olan alım gücü mayıs ayı itibarıyla tekrar kaybolmuş durumda ve siz bu kesimi rahatlatacak ücret artışı yapmaz iseniz durum gerçekten çok vahim hal alacak. Peki ücreti artırırsanız ne olur.? Hükümete göre enflasyon hedefi gerçekleşmez. Yapmazlarsa ne olur? İşte o sorunun cevabı Erdoğan’ın Mehmet Şimşek’in arkasında daha ne kadar durabileceğine veya durmak isteyeceğine bağlı olacaktır. Mehmet Şimşek’in arkasında durmadığı zaman, zar zor düzeltilmeye çalışılan

ekonomiye olan tüm iç ve dış güven ortadan kalkacağı için, her kes dolara hücum edecek, enflasyon tek haneye inmesi beklenirken 3 haneli rakamlara çıkacak, stokçuluk patlayacak, ev, araba fiyatları patlayacaktır. Tam tersine arkasında durup, 4 yıl daha seçim yok da diyebilir. İşte o zaman da boş tencere siyasetçinin sonunu getirir. Erken seçim için herkes hareketlenmeye başlar. Olası bir erken seçim ise başarısız olan iktidarı yerinden eder.

Öyleyse bundan sonraki süreçte beklentim nedir onu ifade etmeye çalışayım.

Hükümet, öncelikle durumu çok kötü olan ve yerel seçimde kendisine tokat atan emeklinin durumunu düzeltiyormuş gibi yaparak kısmen artışı yapacağına yönelik haberleri gündemde tutacak ve mümkün olduğunca oyalayarak Cumhurbaşkanı onayında bekletecek, akabinde de “emekli yılı” açıklaması altında verilen kısmi ücret artışını “müjdeleyerek” tansiyonu düşürmeye çalışacak. Devamında ilk önce kurların biraz daha artması için gerekli ortamı yaratarak ihracatçı ve iş dünyasından yükselen seslerin dozajını düşürecek. Arkasında temmuz ve ağustos aylarında baz etkisi ile de düşüş yaşayan yıllık enflasyon rakamları ile piyasaya her imkan kullanılarak moral verilecek, programın yürüdüğü ve sabırlı olmamız gerektiği anlatılacak. Tam da bu dönemde asgari ücretlerde küçük bir düzeltme yaparak işçi sendikalarının da gazı alınacak. Akabinde ise zaten talepsizlikten kredi faizlerini indirmeye başlamış olan bankaların önündeki “aylık %2’den fazla büyüyemezsin” engelini gevşeterek, piyasanın krediyle bir dönem daha dönmesinin imkanı yaratılacak diye bekliyorum. Aksi taktirde sıkı para politikasından vazgeçilmesi, ücret artışlarının yapılması, verginin üzerine gidilmemesi gibi toplumu şimdilik rahatlatacak uygulamalar, bu güne kadar yapılan tüm çabaları boşa çıkaracak ve ekonomi yönetiminin zar zor elde ettiği güveni tamamen ortadan kaldıracığı için hızlı bir devalüasyon ve hiper enflasyon sürecine girmemiz kuvvetle muhtelem olacaktır. Toplumun kısmen rahatlatılmaması durumunda ise siyasetçinin artan tansiyon karşısında , mevcut ekonomik programı uygulayanlara verdiği destek azalma durumunda kalacak ve onarılmaya çalışılan bina yıkılarak ortalık toz duman olacaktır diye düşünüyorum.

Benim şimdilik gördüğüm, siyasetçi doğru neyse onu yapacağız açıklaması yaparak Mehmet Şimşek ve ekibinin arkasında durduğunu kararlı bir şekilde göstermeye çalışırken, arka tarafta tansiyonun düşürülmesi için neleri yapabilecekleri, nerelerde esneyebileceklerini tartışarak Mehmet Şimşek ve ekibine süre kazandırmak istiyorlar diye anlıyorum.

Yılın ikinci yarısı gerçekten zor geçecek. İklim değişikliğinin yarattığı sıcaklık tarım ürünlerini vurmuş durumda, artık eskisi gibi yaz ayları gıda fiyatlarında nefes aldığımız bir dönem olmaktan çıktı. Akabinde Eylül ayı okul harcamalarının arttığı bir aydır ve bu dönem harcamaları arttırdığı gibi kiralari da etkiler. Kısacası hükümetin enflasyon hedefini tutturması için tek zorluk ücret artışlarına direnmesi değil, aynı zamanda mevsimsel olarak yaşadığımız kuraklık ve yaşayacağımız bir okul öncesi harcama dönemimiz var. Programda öngörülen % 38 ‘lik hedefin tutturulabilmesi için hükümetin çok ama çok sıkı bir ekonomik program ile vatandaşın canını daha da yakması gerekecektir. Ama kimsenin buna dayanacak gücü yok ve bu nedenle daha da sıkı bir program uygulamak siyasi intihar olacaktır düşüncesi ile önümüzdeki günlerde programın sıklığında kısmen gevşeme bekliyorum. Bunun sonucu ise

yıl sonu enflasyon rakamının %40'ın üzerinde gerçekleşmesi anlamına geliyor. %40'ın üzeri derken ne kadar üzeri olacağını Erdoğan-Mehmet Şimşek ilişkisine bağlı olarak değışecektir diye ifade edebilirim.

Diyelim ki, toplum bir miktar nefes aldı, kurlar 40 TL oldu ve ihracatçı da kısmen memnun edildi. Enflasyon da sene sonu 43 oldu. Kredi faizleri de %45'lere gevşedi. Peki tüm bu durumda 2025 yılında rahatlayabilecek miyiz? Halkın alım gücünü rahatlatmadan uygulayacağınız her politika uzun soluklu olamaz. Fedakarlığın her kesim tarafından yapılmadığı, baştakilerin tasarrufa öncülük etmediği politikalarla ekonomik istikrar programı uzun soluklu olmaz. Eğitimden, adalete sağlam bir altyapı kurmadan toplumsal kalkınma olmaz. Mehmet Şimşek bakanlığı döneminde yapılanlar için söyleyebileceğim tek cümle "Evet acil olarak gerekli şeyler yapılıyor ama uzun soluklu düzelme için daha başka şeylere de ihtiyacımız olduğudur."

Tüm bu yazdıklarımın sonra özetlemek gerekirse önümüzdeki günlerden beklentilerim;

- En düşük emekli maaşları artacak,
- Kur bir miktar daha yukarı gidecek, sene sonunda doları 37 ler seviyesinde göreceğiz,
- Asgari ücrete eylül sonunda cüzi bir artış gelebilir,
- Ekonomik program dan vazgeçilmeyecek ve Mehmet Şimşek'e destek sürecektir,
- Mehmet Şimşek'in arzuladığı sıkılıkta programdan bir miktar sapma yapmak zorunda kalınacak ve yıl sonu enflasyonu %40-43 aralığında oluşacak.

Yurt içi gelişmeler ve beklentilerimi burada sonlandırıp birazda yurtdışına bakmak gerekirse geçen haftanın iki önemli gelişmesi, Trump'a yapılan suikast ve açıklanan ABD enflasyon verisi oldu.

Önce enflasyon verisinden başlarsak, beklenen den bir miktar düşük gelmesi, tüm kesimlerde tekrardan FED'in eylül ayından itibaren faiz indirimine gidebileceği ihtimalinin kuvvetlendirdi. Eylül ayı faiz indirimi beklentisinin artması sonucu altın fiyatları yukarı doğru çıkmaya başladı. Ons altın fiyatı 2450 USD'lardan 2568 USD seviyesine kadar yükseldi. Ekonominin soğumaya başlaması ve istihdamın da yavaşlaması ile birlikte enflasyonun da artık % 2'lere doğru gideceği beklentisi faiz indirimi için güçlü gerekçelerin oluşmaya başladığı anlamına geldi.

Diğer önemli gelişme ise 5 Kasım'da yapılacak ABD başkanlık seçiminde aday olmaya devam kararı veren Biden ile biz ne yapacağız diye düşünen ve bu seçimi Trump'a kaptrabiliriz diye akıllarından geçiren demokratların umudu, Trump'ın kulağından yaralandığı silahlı saldırı sonrası, yumruk işareti yaparak verdiği poz ile tamamen yok olmuş görünüyor. Trump şimdiden seçimin galibi ilan edilmiş durumda. Trump gelirse bizi ne bekliyor sorusu bu hafta bir çok köşe yazısında karşımıza çıktı. Ortak düşünce Trump'ın büyüme yanlısı ve korumacı politikalar yürüteceği, bununda ABD için enflasyonist bir tehdit oluşturacağı. Rusya yerine birinci düşmanın Çin olacağı ve ona yönelik yaptırım ve kararlar ile ticaret savaşlarının artacağı. Nato, iklim anlaşması vb uluslar arası kurum ve anlaşmalarda dünya liderliği yapan ABD yerine

sadece ABD başkanlığını öne çıkaran ve tüm bu kurumlardan desteğini çeken bir başkan ile karşılaşacağımız ifade edilmekte. Türkiye ile ilişkilerde temel bir değişiklik beklenmemekle birlikte, Ukrayna, Nato ve ÇİN'in Trump sonrası durumda önemli değişiklikler olabileceği, Nato'nun genişleme politikasını sonlandırıp, Rusya tansiyonunu azaltacağı söylenenler arasında.

Bundan sonraki dönemde Trump döneminde uygulanacak politikalardan dünyanın nasıl etkileneceğini ve biz bu dönemde neler yapmamız gerektiğini daha çok konuşacağız gibi duruyor.

3 günlük tatil sonrası piyasalar bu bilgiler ışığında yarın açılacaktır. Gelişmeleri takip edip haftaya değerlendirmek üzere,

Hoşçakalın, sağlıklı kalın.

Zafer ÜNAL

Co-Founder- Fark Kurumsal Danışmanlık.